

<https://doi.org/10.30546/114578.2025.7.808>

MƏNA DƏYİŞİKLİYİNİN LEKSİK-SİNTAKTİK MÜHİTDƏ TƏZAHÜRÜ

Nigar Seyidova

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

Bakı Dövlət Universiteti

<https://Orcid.org/0009-0001-4413-2270>

nigar-seidova@mail.ru

Xülasə

Dildə mənə dəyişikliyi tarixi inkişaf prosesində dilin inkişaf və canlılığı ilə bağlı olan vacib bir semantik prosesdir. Belə dəyişikliklər dildə leksik və sintaktik səviyyələrdə baş verən transformasiya hadisələri ilə əlaqəlidir. Tarixi inkişaf prosesi, sosial-mədəni təsirlər, kommunikasiya tələbatlarına görə sözlər yeni semantik anlamlar qazanır yaxud da öz əvvəlki mənalarını itirir. Leksik-sintaktik mühit isə bu dəyişikliklərin konkret bir dil vahidində hansı formalarda təzahür etdiyini aydınlaşdırmaq üçün vacibdir. Burada əsas məqsəd semantik dəyişikliklərin həm müqayisəli dilçilik materialları əsasında – türk dillərinin müqayisəsi aspektində, həm də dilin üslubi qatlarında leksik və sintaktik səviyyədə hansı səviyyələrdə baş verdiyini aydınlaşdırmaq, bu dəyişiklərin dil nümunələri ilə izahını verməkdir. Xüsusilə də bədii ədəbiyyat nümunələri və publisistik mətnlərdə bu tip örnəklərlə geniş şəkildə qarşılaşırıq. Çünki həm Azərbaycan, həm də ingilis dilindəki linqvistik ədəbiyyatlarda bu nümunələrin təhlili məsələsi hər zaman aktual olmuşdur və aktual olaraq qalır.

Açar sözlər: mənə dəyişikliyi, leksik-sintaktik mühit, mənə daralması, mənə genişlənməsi, kontekst, semantik təhlil.

THE MANIFESTATION OF SEMANTIC CHANGE IN THE LEXICAL- SYNTACTIC CONTEXT

Nigar Seyidova

Baku State University

Abstract

Semantic change in the language is a significant semantic action closely tied to the development and vitality of the language throughout its historical

development. Such changes are related to transformations occurring at both the lexical and syntactic levels. Due to historical development, socio-cultural influences, and communicative needs, words acquire new semantic meanings or lose their original ones. The lexical-syntactic environment is essential to identify the specific forms in which these changes manifest in linguistic units. The main objective here is to clarify the levels at which semantic changes occur both from the position of comparative linguistics, especially in relation to the Turkic languages, and in the stylistic layers of language at lexical and syntactic levels providing explanations through linguistic examples. These kinds of instances are especially encountered in literary works and journalistic texts. This is because of the analysis of such examples has always been and continues to be relevant in both Azerbaijani and English linguistic literature.

Key words: semantic change, lexical-syntactic context, narrowing of meaning, broadening of meaning, context, semantic analysis.

ПРОЯВЛЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЯ ЗНАЧЕНИЯ В ЛЕКСИКО-СИНТАКСИЧЕСКОЙ СРЕДЕ

Нигяр Сейидова

Бакинский государственный университет

Резюме

Изменение значения в языке это важный семантический процесс, связанный с развитием и живостью языка на протяжении его исторической эволюции. Подобные изменения происходят на лексическом и синтаксическом уровнях и связаны с трансформациями, обусловленными историческим развитием, социально-культурными влияниями и потребностями коммуникации. Слова приобретают новые значения или утрачивают свои первоначальные, адаптируясь к новым условиям. Лексико-синтаксическая среда играет ключевую роль в выявлении того, в каких формах проявляются эти изменения в рамках конкретной языковой единицы. Основная цель исследования выявить уровни, на которых происходят семантические изменения, как с точки зрения сравнительного языкознания, особенно в контексте тюркских языков, так и в стилистических пластах языка на лексическом и синтаксическом уровнях, иллюстрируя изменения конкретными языковыми примерами. Особенно часто подобные явления встречаются в художественной литературе и

публицистических текстах. Анализ таких примеров остаётся актуальным как в азербайджанском, так и в английском языкознании.

Ключевые слова: изменение значения, лексико-синтаксическая среда, сужение значения, расширение значения, контекст, семантический анализ.

Giriş/İntroduction

Dilçilik ədəbiyyatında dildə məna dəyişikliyi problemi müxtəlif aspektlərdə tədqiqə cəlb edilmişdir. Ancaq bu dəyişikliklərin sintaktik səviyyədə funksional xarakteri, kontekstual transformasiyalarla bağlılığı və sistemli şəkildə izahına xüsusilə ehtiyac duyulur. Məhz bu aspektdə aparılan tədqiqatlar dilin öz daxili inkişaf qanunauyğunluqları və dinamikasını dərk etməyə də şərait yaradır.

Dildə məna dəyişikliyi dedikdə, hər hansı bir sözün müəyyən zaman keçdikcə yeni semantik mənalar qazanması, yaxud əvvəlki mənalarının dəyişməsi prosesi nəzərdə tutulur. Bu dəyişikliklər bir çox fərqli səbəblər ilə əlaqəli ola bilər. Məsələn, cəmiyyətin inkişafı, texnoloji yeniliklər, dildəki təbii dəyişikliklər və s. “Kök” sözü əvvəllər ancaq bitki elementini bildirirdi, ancaq müasir sintaktik kontekstdə problemin kökü, ailənin kökü, nəslin kökü kimi birləşmələrdə daha geniş, ifadəli, metaforik və ya metonimik mənalarda işlənir. Sintaktik mühit burada məna yükünü genişləndirən əsas vasitə funksiyasını daşıyır.

Məna dəyişikliyi, istər genişlənmə olsun, istərsə də daralma müsbət (meliorativ) və mənfi (pejorativ) aspektlərdə təzahür edir. “Bu tip dəyişikliklər daha çox ictimai-mədəni təsirlər və publisistik üslubun rolu ilə formalaşır” [Adilov, 2019:34]. Bu kimi mənalaşdırmaları ayrıca leksik məna kimi şərh etmək, bəzən qeyri-mümkün olur. Yalnız sintaktik strukturda onların mənasını daha dəqiq müəyyənləşdirmək mümkündür. Bu kimi məna formalaşmalarına sadəcə tarixi kontekstdən yanaşmaq da düzgün olmazdı. Burada dillərin bir-birinə olan münasibəti, dillərin sinxron təhlili mühüm məsələlərdən biridir. Müqayisəli dilçilik kontekstində bir çox dilçilər bu tip sözləri bir çox dil nümunəsi əsasında təhlil edirlər. Aşağıda bu nümunələr yer veriləcəkdir.

“Semantik dəyişmələr ancaq dialektoloji və müqayisəli dil müstəvisində yox, eyni zamanda dilin üslubi qatlarında, yəni bədii, publisistik, elmi, danışq və başqa funksional üslublarda müxtəlif tezlik və intensivliklə təzahür edir. Hər bir üslubda sözlərin semantik imkanları xüsusi kommunikativ məqsədlərə və kontekstual ehtiyaclara uyğun olaraq fərqli formada realizə olunur” [Adilov, 2019:78]. Bədii üslubda semantik dəyişikliklər, xüsusən də metaforik və

metonimik işlənmələr, simvolik anlam, assosiativ genişlənmə və başqa poetik vasitələr sayəsində daha tez-tez və yaradıcı şəkildə istifadə edilir.

Elmi üslubda isə semantik dəyişikliklər daha çox terminlərin dar mənada ixtisaslaşdırılması, yaxud da terminoloji sahələrin genişlənməsi formasında müşahidə edilir. Məsələn, gündəlik nitqdə “enerji” sözü fiziki gücü bildirdiyi halda, elmi müstəvidə bu söz konkret fiziki və mexaniki hadisələrin təhlilində dəqiq ölçülə bilən bir anlayış kimi istifadə edilir. Bu zaman mənə daralması baş verir.

Publisistik üslubda mənə dəyişikliyi daha çox emosionallıq, ideoloji manipulyasiya və stilistik ekspressivlik məqsədi ilə baş verir. Məsələn, publisistik mətnlərdə “səs” sözü yalnız akustik hadisə deyil, həmçinin ictimai mövqe, fikir, seçki hüququ kimi semantik sahələrə yönəlir.

Danışiq üslubu (məişət üslubu) isə mənə dəyişmələrinin daha sürətlə və spontan formada baş verdiyi sahədir. Bu üslubda sözlərin kontekstdən asılı olaraq tez-tez yeni çalarlarına rast gəlinir. Bu kimi dəyişikliklər çox vaxt heç yazı dilinə keçmədən elə şifahi dildə də itib-batır. Bəzən dildə kök salaraq möhkəmlənir və sabit qalır. Bu baxımdan danışiq üslubu bədii üslubla bir qədər oxşardır. Məsələn, “yanmaq” feili. Həqiqi mənada hər hansı bir əşyanın yanmasını ifadə edən bu feil danışiq kontekstində yeni mənalar əldə edir:

*Ürək odur daim yana,
Od püskürə alovlanə.
Od vermirsə qəlbə, cana
Demək o heç ürək deyil.
O heç mənə gərək deyil” [Vahabzadə, 2004:32].*

Bu misralarda “od püskürmək”, “alovlanmaq” sözləri ürəyin sönməz istisini, cəmiyyətə, Vətənə, həqiqətə qarşı duyduğu ehtiras və daxili yanğını ifadə edir. Digər misrada olan “od vermirsə qəlbə, cana” ifadəsi isə ürəyin başqalarını qızdırmaması, ilham verməməsi tənqid edilir. Məcəzi mənada “motivasiya vermək” birləşməsinə əvəz edir.

Müqayisəli dilçilik kontekstində semantik genişlənmə, bir sözün müxtəlif dillərdə ilkin mənasında daha geniş, həqiqi və məcazi mənalara keçidini əhatə edir. Məsələn, ingilis dilində “head” sözü ilkin olaraq insan bədəninin bir hissəsini ifadə edirdisə, zaman keçdikcə “head of the department” (şöbə müdiri) və ya “head of the table” (masanın başı) kimi ifadələrdə idarəedici funksiyasını, sosial mövqeyini və məkan oriyentasiyasını da əhatə etməyə başlamışdır. Oxşar proses Azərbaycan dilində də müşahidə olunur: “baş” sözü həm insan orqanı, həm də “baş nazir” kimi sosial status və funksiyanı bildirən metaforik istifadələrə

keçmişdir. Bu kimi paralellər göstərir ki, mənə genişlənməsi prosesi universal semantik mexanizmdir və dillərin leksik inkişafı zamanı ortaq koqnitiv meyillərlə bağlıdır.

Əksinə, semantik daralma zamanı bir sözün mənası tarixi inkişaf prosesi ərzində daha məhdud və spesifik kontekstdə işlənməyə başlayır. İngilis dilində “meat” sözü əvvəlcə ümumilikdə “qida, yemək” mənasında istifadə olunurdu, ancaq müasir dövrdə sadəcə “ət” mənasında işlənir. Azərbaycan dilində isə “paltar” sözü bir zamanlar istənilən növ geyimə adi edilə bilsə də, bu gün, adətən, ancaq “çöl geyimi” və yaxud “rəsmi geyim” kontekstində istifadə edilir, halbuki “üst paltarı, idman geyimi” kimi ifadələr spesifik olaraq qeyd edilir. Bu cür “semantik daralmalar dilin sosial-mədəni dəyişikliklərə uyğunlaşma və leksik dəqiqlik tələbi ilə əlaqədar meydana gəlir və müqayisəli analiz dil sistemlərinin daxili semantik tarazlıq mexanizmlərini ortaya qoyur” [Həsənzadə, 2024:146-153].

İngilis dilindəki sözlərdə baş verən mənə genişlənmələrinə nəzər saldıqda görürük ki, dildə bu proses çox vaxt metaforik ifadələr, mədəni dəyişkənlik, kommunikasiya prosesində yaranan təcrübi ehtiyaclar nəticəsində baş verir. Məs., “holiday” sözü əvvəlcə dini mənə daşıyan müqəddəs günləri ifadə edirdisə, zaman keçdikcə hər hansı bir istirahət və ya bayram gününü ifadə etmək üçün istifadə edilməyə başlamışdır.

Əslində dilin texniki olaraq da təhlilini həyata keçirərək bu tip leksik təkamülün mexanizmlərinə aydınlıq gətirmək mümkündür. Bəzən bu təkamül bu və ya digər bölgənin semantik ipucları ilə üst-üstə düşür. Dilimizin dialekt və şivələrində sözlərin ifadə etdiyi leksik mənalar necə bir-birindən fərqlənirsə, bu hal ingilis dili və digər german dil qruplarında da eyni şəkildədir.

Əsasən də, ədəbi nümunələrdə tarixi inkişaf nəticəsində sözlərin mənə genişlənməsinin maraqlı nümunələrinə rast gəlinir. Məs., “Frailty, thy name is woman!” [Shakespeare, 1603:23]. Cümlə həm metaforik, həm də semantik genişlənməyə örnək kimi göstərilə bilər. Cümlədəki “frailty” sözü abstrakt anlayış kimi şəxsiyyətləndirilmiş, qadın anlayışı ilə eyniləşdirilmişdir. Buradakı başlıca semantik dəyişiklik ümumiləşmə prinsipi əsasında baş vermişdir.

Əvvəlcə “frailty” sözü ancaq fiziki zəiflik, yaxud kövrəklik mənasında ifadə edilsə də, sonradan onun mənası əxlaqi, psixoloji və emosional zəiflik sahələrinə qədər genişləndirilir. Beləliklə də, sözün mücərrəd mənası formalaşır. Bu mücərrəd mənə söz təklidə ifadə olunduqda üzə çıxmır. Onun bu mənası yalnız sintaktik mühitdə formalaşır. Oxucu cümlənin və ya mətnin ümumi mənası ilə bu

sözün mücərrəd mənasını anlayır. Ümumiləşdirmə prinsipi isə bir qadının timsalında bütün qadınların “zəif” varlıq kimi göstərilməsidir.

Bu məna zamanla daha da genişlənmiş və sadəcə Şekspir yaradıcılığında deyil, ümumilikdə ingilis ədəbiyyatında cinsiyyət stereotiplərinin tənqidi və təsviri üçün istifadə edilən simvolik ifadəyə çevrilmişdir. Beləliklə də sözün ilkin mənası həm konkret emosional kontekstdən çıxır, həm də ictimai diskursa yönəlir. Bu da mənanın genişlənməsinə səbəb olur.

Metaforik dəyişiklik dilin poetik və ekspressiv imkanlarını daha da əhatəli edən başlıca semantik proseslərdən biri hesab edilir. Bu dəyişiklik sözün ilkin, konkret mənasının oxşarlıq prinsipi əsasında digər bir obyektə və ya anlayışa tətbiq edilməsi nəticəsində yaranır [Adilov, 2019:210].

Başqa bir məna genişlənməsi nümunəsinə diqqət yetirək. “Please, sir, I want some more” [Dickens, 1837:32]. Bu cümlə Charles Dikensin “Oliver Twist” romanında yetimxanada böyüyən balaca Oliverin məşhur ifadəsidir. Cümlədə işlənən “want” feili “istəmək” mənasını verir. Lakin əsərdə sözün fiziki ehtiyacdən daha çox mənəvi ehtiyacı ifadə etməsi ön plana çıxır. Burada mənanı daha da genişləndirib siyasi və sosial məsələlərə toxunulması məsələsi də bir sözün mənasının nə qədər genişləndirilə biləcəyinin nümunəsidir.

Burada cəmiyyətin aşağı təbəqəsinin acınacaqlı vəziyyəti, uşaqların ehtiyac içində olması, mövcud sosial struktur bu sadə cümlə ilə birlikdə simvolik bir şəkildə təsvir edilir. Beləliklə də, sadə bir leksik vahid olan “want” çoxqatlı semantik dəyər qazanmış olur. Belə nümunələr ədəbi dilin semantik qüdrətini və kontekstin mənaya təsirini təhlil etmək baxımından xüsusilə əhəmiyyət kəsb edir. Örnəklər göstərir ki, leksik-sintaktik mühit yalnız qrammatik funksiyanı yox, eyni zamanda mədəni, sosial və ideoloji mənalara da daşıya bilər.

Bəzən sözlərin mənası genişlənərək ironiya məzmunu da ifadə edə bilər. Məsələn, “All animals are equal, but some animals are more equal than others” [Orwell, 1945:126] cümləsi, sadə sintaktik strukturda qurulsay da, dərin semantik ziddiyyət və ideoloji manipulyasiya ehtiva edir. Cümlədəki “equal” anlayışı semantik cəhətdən dərəcələndirilə bilməyə də, ona “more” kəmiyyət göstəricisi əlavə edilir və semantik təhrif baş verir. “More equal” ifadəsi morfoloji və semantik cəhətdən paradoks yaradır. Adi halda həqiqi mənada işlədilən söz “more” əlavə edildikdə məcazlaşır və ironik olaraq əks mənaya çevrilir. Yuxarıda qeyd etdiyimiz sosial məsələlər burada artıq siyasi məsələyə çevrilir və daha geniş məna ifadə edir.

Cümlənin leksik-sintaktik quruluşu da (All animals are equal) bu mənanı yaratmaqda mühüm rol oynayır. Məna daha universal, daha demokratik olur.

İkinci hissədə isə bu prinsip konkret bir qrupun maraqları naminə deformasiyaya uğradılır (but some animals are more equal than others). Bu hissə artıq özlüyündə ziddiyyət, beləliklə də ironiya yaradır. Bədii ədəbiyyatdakı bu üsul leksik vahidlərin məna yükü və sintaktik qarşılaşdırma yolu ilə ifadəsidir və mətnə daha güclü ideoloji dəstək verir.

Belə ifadələr ədəbi dildə siyasi gücün də dil vasitəsilə necə ustalıqla yaradıla biləcəyini nümayiş etdirir. Müəllifin fərdi yaradıcılıq üslubuna baxdıqda bu tip cümlə strukturları ilə qarşılaşmaq mümkündür. Ədəbiyyatda bir çox müəlliflər bu tip yazı nümunələri ilə öz bədii yaradıcılıq üslublarını formalaşdırır və ironiyanın parlaq nümunələrini yaradırlar.

Yuxarıdakı nümunələrdə metafora və digər bədiiləşdirmə üsulları qadının mənəvi zəifliyi, cəmiyyətdəki sosial problemlər, siyasi bərabərsizlik və s. xüsusiyyətlər təsvir edildi. Bundan əlavə cəmiyyətdə baş verən sosial dəyişiklikləri, problemləri və s. məsələləri də ironik üsulla ifadə edən müəlliflər var. Burada artıq ironik semantika, metaforik kodlaşdırma, ideoloji diskursun təsviri və s. məsələlər diqqət cəlb edir. “Sözün məna çalarları o qədər genişdir ki, onlarla fikri istənilən qədər genişləndirib, konkretləşdirib, ümumiləşdirib ifadə etmək mümkündür” [Adilov, 2019:58].

Sözlərin məna genişlənməsi və daralması bədii ədəbiyyat kimi, publisistik yazılarda da əks olunur. Məsələn, “In the digital age, “friend” is just a click away” [The Guardian, 1999]. Burada “friend” (dost) sözü əvvəllər güvən, zaman və şəxsi ünsiyyətə əsaslanan yaxın münasibətləri ifadə edirdi. Ancaq social media kontekstində bu söz məna genişlənməsinə uğramışdır. Artıq bir-biri ilə real həyatda görüşməyən, ünsiyyətdə olmayan şəxslər arasındakı rəqəmsal əlaqələri ifadə edir. Bu kimi cümlələr texnologiyanın dilə təsirini və leksik vahidlərin müasir ünsiyyət tələblərinə uyğun olaraq pragmatik şəkildə uyğunlaşmasını əks etdirir.

Ədəbi mətnə bir çox hallarda sözlər ancaq leksik funksiyanı deyil, həm də simvolik, metaforik və fəlsəfi mənaları ifadə etmək məqsədilə kontekstdə genişləndirilmiş semantik çərçivə daxilində işlədilir. Belə istifadələr həm də oxucunun təfəkküründə çoxsaylı assosiasiyalar yaratmaqla sözün funksional imkanlarını maksimum dərəcədə artırır. Müqayisə baxımından Azərbaycan dilindəki bədii ədəbiyyat nümunələrində də məna genişlənməsinə aid nümunələrə yer vermək istərdik. Azərbaycan ədəbiyyatında da bir çox əsərlərdə bu cür semantik genişlənmələrin müxtəlif formalarda təzahür etdiyinə rast gəlinir.

Məsələn, “Yol gedirəm, amma bu yol haraya aparır bilmirəm” [Vahabzadə, 2004:215]. Bu cümlədə “yol” sözü fiziki bir keçid məkanı olaraq yox, eyni

zamanda həyat yolu, tale, seçim, mənəvi səyahət kimi çoxqatlı mənə daşıyır. Ədəbiyyatda “yol” tez-tez simvolik çərçivədə işlədilərək daxili mübarizə, məqsəd axtarışı və yaşantıların ifadə vasitəsi kimi təqdim olunur. Bu vəziyyətdə “yol”un semantik sahəsi məkan göstəricisi funksiyasından çıxır və psixoloji və fəlsəfi dəyərlər daşıyır.

Leksik-sintaktik səviyyədə semantik genişlənmə və daralma ancaq ədəbi dildə yox, eyni zamanda dialekt və şivələrdə, həmçinin qonşu dillərdə müşahidə edilir ki, bu da genişlənmə və daralma hadisələrinin universal mexanizminin olduğunu nümayiş etdirir. “Dialektlərdə və bir çox oğuz qrupu türkcəsinə daxil olan dillərdə semantik transformasiyalar çox zaman sosial, mədəni və ünsiyyət kontekstləri ilə şərtlənir. Leksik vahidlərin daşdığı mənənin dəyişməsi isə onların daxil olduğu sintaktik çərçivə, dilin semantik qatları və regional ünsiyyət şərtləri ilə sıx formada əlaqəlidir” [Şirəliyev, 2008:32].

Türk dillərindəki semantik genişlənmə və daralma öz-özlüyündə böyük bir tədqiqat mövzudur. Çünki oğuz türkcələrində sintaktik konstruksiyalar fərqli olsa da, semantik nüvə sabitdir. Bu sabitlik oğuz türkcələrində ortaq düşüncə sistemi və semantik paradigmalardan da ortaq olduğunu göstərir. “Azərbaycan və Türkiyə türkcəsi kimi oğuz qrupu türkcələrində olan leksik vahidlər fərqli sintaktik strukturlarda işlənməsinə baxmayaraq, bəzən eyni və ya yaxın semantik mənə daşıyır” [Məmmədova, 2020:266-270].

Nəticə/Conclusion

Aparılan təhlillər göstərir ki, mənə dəyişikliyi təkcə leksik vahidin daxili semantik inkişafı ilə deyil, onun daxil olduğu sintaktik strukturlar vasitəsi ilə də gerçəkləşir. Leksik-sintaktik mühit sözlərin mənasının müəyyənləşməsində, konkretləşməsində və dəyişməsində mühüm rol oynayır. Kontekstual çərçivədə leksik vahidlərin funksional semantikasi genişlənir, yeni mənə qatları əmələ gəlir və bu proses dilin dinamik təbiətini əks etdirir. Gələcək tədqiqatlarda bu prosesin müxtəlif üslub təbəqələrində, məsələn, mətbuat dili, elmi dil və bədii dil daxilində necə baş verdiyini tədqiq etmək məqsəduyğun olar. Həmçinin dialektlər və tarixi mətnlər üzərində aparılacaq semantik təhlillər dilin inkişaf meyillərinin daha da aydın nəzərə çatdırılmasına imkan yaradacaqdır.

ƏDƏBİYYAT/REFERENCES

1. Adilov, M., Verdiyeva, Z., Ağayeva, F. (2019). Azərbaycan dilinin semasiologiyası. – Bakı: “Elm”. – 304 s.
2. Dickens, C. (1837). Oliver Twist. – 374 s. [elektron resurs] https://e-school.kmutt.ac.th/elibrary/Upload/EBook/DSIL_Lib_E1312881157.pdf

3. Həsənova, A. (2024) Semantik üsulla söz yaradıcılığı dildə yeni sözlərin yaranma yollarından biri kimi // “İpək yolu” jurnalı. – Azərbaycan Universiteti, – № 3. – s.146-153.
4. Məmmədova, Q. (2020). Müasir Türkiyə türkcəsində və Azərbaycan dilində leksik-semantik söz yaradıcılığı haqqında / “Filologiya və sənətsünaslıq”, – №1. – s.266-270.
5. Orwell, G. (1945). Animal Farm. Secker and Warburg. – 586 s. [elektron resurs] https://ia802204.us.archive.org/32/items/in.ernet.dli.2015.86561_2015.86561.The-Collected-Essays-Journalism-And-Letters-Of-George-Orwell-Vol-Iv_text.pdf
6. Shakespeare, W. (1603). Hamlet. Folger Shakespeare Library. [elektron resurs] https://internetshakespeare.uvic.ca/doc/Ham_Q1/index.html
7. Şirəliyev, M. (2008). Azərbaycan dialektologiyasının əsasları. – Bakı: “Şərq-Qərb”. – 416 s.
8. Vahabzadə, B. (2004). Seçilmiş Əsərləri. 2 cildə, I c. – Bakı: “Öndər”. – 328 s.
9. When friends are just a click away (1999). The Guardian, 7 october, [elektron resurs] <https://www.theguardian.com/technology> / 1999/oct/07/onlinesupplement

Məqalə tarixəsi

<i>Daxil olub</i>	<i>01.05.2025</i>
<i>Qəbul edilib</i>	<i>20.05.2025</i>
<i>Nəşrə tövsiyə edib</i>	<i>Mirvari İsmaylova</i>
	<i>filologiya elmləri doktoru, professor</i>